

Ovo je otvoren dokument; odnosi se na akciju koja je u toku i sasvim je moguće da će se mijenjati kako budu pristizali prijedlozi, komentari i kritike. Neki njegovi dijelovi su manje razrađeni i potrebno im je pokloniti nešto više vremena, možda čak i napraviti dodatne dokumente za druga područja, ali ionako nitko od nas nije u poslu pripremanja gotovih recepata koji se primjenjuju bez kritičkog razmišljanja. Ovo je švedski stol: svatko neka s njega uzme ono što mu je potrebno i što mu odgovara, a ostalo neka ostavi. U Hrvatskoj postoji 2000 škola i ne postoji pristup koji bi vrijedio za sve jednako. Ovaj dokument predlaže neke osnovne principe. Konkretni stvari na terenu morat će se razraditi ovisno o konkretnom slučaju.

Kako pobijediti u ovom štrajku

priručnik za strategiju

v1.0

UVOD

U proteklih nekoliko dana postalo je sasvim jasno da ovaj štrajk ne samo da ulazi u novu fazu, nego i u potpuno novo i neistraženo područje, bar kad govorimo o Hrvatskoj u novijoj povijesti. Uloga sindikata sad je pomalo izmijenjena u odnosu na njihovo tradicionalno mjesto u štrajkovima, pojavili su se novi igrači - “društvene mreže”, točnije, konkretne skupine koje svoju (vrlo, vrlo uvjetno rečeno) “moć” iskazuju mimo tradicionalnih i ustaljenih struktura - a i Vlada se našla u situaciji u kojoj se, sasvim moguće, nije našla nijedna vlada prije nje.

I u takvoj situaciji potpuno neistražene budućnosti, jasno je da bi jedan ovakav dokument jako dobro došao.

U ovom dokumentu pokušat ćemo raščlaniti probleme koji se javljaju u učiteljskom štrajku, kako te probleme nadvladati i, na kraju, kako u ovoj situaciji koja poprima obilježja društvene krize doći do potpune i konačne pobjede.

Pa krenimo.

CILJ

Zapravo, sadašnja situacija je za učiteljsku stranu u ovom ratu na određenoj razini gotovo trivijalna. Na strani Vlade RH je da napravi pomak, da radi svoj posao, a to je da osigura normalno funkcioniranje države: da pokrene škole, da se “uspostavi normalan društveni poredak”. Da bi se to dogodilo, Vlada RH mora ili natjerati štrajkaše da popuste - što sa sobom nosi određeni skup problema - ili udovoljiti njihovim zahtjevima - što sa sobom nosi potpuno drugi skup problema, bar za Vladu i/ili stranku na vlasti - ili da postigne kompromis - što sa sobom nosi probleme na potpuno novoj razini. Događaju se pregovori, povlače se političko-ekonomsko-pravni potezi, udara se ispod stola, sve u svemu, netko je događaje u protekla dva mjeseca hrvatske sadašnjosti usporedio s “Igram prijestolja” i vjerojatno nije puno pogriješio.

Drugim riječima, Vlada je ta koja mora nešto napraviti, povući potez, osvojiti teren, natjerati nekoga da napravi nešto.

S druge strane, štrajkaši, da bi u ovom ratu izvojevali pobjedu, moraju napraviti samo jednu, i to poprilično trivijalnu stvar.

Apsolutno ništa.

(Dobro, tehnički, to je *nula* stvari, ali nećemo sad o semantici.)

Dakle, tehnički, teoretski, filozofski, na koliko god načina to želite pogledati, sve što štrajkaši trebaju napraviti je sjediti i vrtjeti palčevima dovoljno dugo da Vlada - na kojoj je zahtjev da *učini nešto* - shvati da ne može više ništa i da kapitulira, jednostavno zato jer si jedna vlada ne može dozvoliti da se dovede u situaciju u kojoj toliko dugo **nema kontrolu**. U svim poslovima Vlade, naravno, prisutna je politika, pa ako međustranačka ne igra veliku ulogu, tu je uvijek unutarstranačka. Također, permanentno stanje ovakve krize može prijetiti širenjem na druge sektore, štrajkovima solidarnosti ili čak općim buntom. Naravno, što štrajk dulje traje, to je veća vjerojatnost za tako nešto, zato je svakoj vladi u interesu da problem riješi što prije.

Dok, ponovimo još jednom, **štrajkaši ne moraju napraviti apsolutno ništa osim čekati.**

Naravno, kad teorija postane praksa, stvari ipak prestanu biti djevičanski čiste i jednostavne i pred štrajkašima se pojavljuje određeni niz netrivialnih problema. Dakle, kako bi ostvarili svoj cilj, ključna štrajkaška strategija treba biti **održavanje morala, međusobna podrška** i pronalaženje načina kako se obraniti od napada; strategija je, u principu, defanzivna. No, budući da u svakoj borbi ključnu ulogu igra i moral, pa je tako i jedan od načina kako *lakše* doći do pobjede umanjiti moral protivnika, tako će i svaka ofanzivna akcija - prosvjed, manje javne akcije, akcije unutar kolektiva - biti više nego dobrodošla i povećat će izgleda za pobjedu. To može biti predmet drugih diskusija koje svakako treba održati, no ovaj “priručnik” će se baviti isključivo jednom stvari: **kako izdržati**, to jest, kako riješiti onih nekoliko ključnih problema koji su svaki za sebe dovoljni da unište štrajk, a svi zajedno bi iz nekih kuteva mogli izgledati kao nepremostiva prepreka.

Dobra je stvar što je svaki od tih problema, kad ga se gleda odvojeno, djelomično, većinski ili potpuno rješiv, a neki od njih se čak i međusobno isključuju.

Također, i samo pokazivanje odlučnosti i zajedništva može djelovati na drugu stranu - Vladu, vladajuću stranku ili bilo koga od njihovih saveznika - tako da se suzdrže od nekih poteza koji bi im se mogli vratiti u lice.

Pa krenimo redom.

PROBLEMI

Dakle, kao što smo rekli, dobra vijest je da štrajkaši, da bi dobili ovaj rat, ne moraju napraviti apsolutno ništa, to jest, trebaju samo ustrajati, ne promijeniti mišljenje i ne maknuti se sa svoje pozicije. Naravno, postoji nekoliko faktora koji bi ih mogli prisiliti ih da naprave upravo to, da prekinu štrajk i započnu s nastavom. To su:

1. Prijetnja neplaćanjem dana provedenih u štrajku

2. “Gomilanje gradiva” i osjećaj odgovornosti prema učenicima , posebno maturantima, zbog izgubljenog znanja

3. Pitanje produžetka nastavne godine odnosno odrađivanja nastave subotom

4. Pritisak politike, ravnatelja, lokalne sredine

Ovdje nećemo posebno napominjati **pritisak roditelja** jer je ovaj problem u potpunosti obuhvaćen točkama **2.** i **3.** Ako bi se ove točke riješile ili ublažile na zadovoljavajući način, logično je za pretpostaviti da bi se “pritisak roditelja” u potpunosti izgubio. Također, u ovom trenutku, a, ako ne dođe do nekih lomova, za pretpostaviti je i u budućnosti, izgleda da većina roditelja podržava štrajk prosvjetara. Naravno, ta podrška s vremenom može nestati, no, zato ćemo pogledati kako riješiti gore navedene probleme.

1. Neplaćanje dana provedenih u štrajku

Prije svega, treba iznijeti nepopularnu činjenicu da je, ukoliko se ovo pitanje ne regulira posebnim sporazumom, sasvim normalno da dani provedeni u štrajku **ne budu** plaćeni. To što su štrajkovi prosvjetara dosad (uglavnom) bili plaćeni govori o specifičnoj situaciji prosvjete, najviše zbog organizacije radnog vremena i nadoknada, iako ne bi trebalo zanemariti i neke druge faktore. Konkretno, sindikati su uglavnom uspijevali isposlovati ovu stavku zato jer je tako *njima* odgovaralo: uobičajena praksa kod neplaćanja štrajka trebala bi biti da se štrajkašima isplaćuje neka naknada iz sindikalnog štrajkaškog fonda jer, na kraju, taj fond je ionako stvoren članarinama i jedan od **razloga**

postojanja sindikata je upravo organiziranje takvih naknada, kako bi se financijski udarci za vrijeme štrajka lakše istrpjeli. Međutim, u Hrvatskoj se uvriježila spomenuta praksa "plaćanja štrajka" što je, u neku ruku, zgodan način organizacije transfera novca iz državne u sindikalnu blagajnu. Jednostavno, ako je logično da štrajkaše plati sindikat, ali ih umjesto toga plati država, to znači da sav taj novac ostaje sindikatu.

Naravno, ne može se reći da je tako nešto nepravedno jer su, na kraju, štrajkaši sve zaostatke uredno odradili, bar nominalno. Međutim, ostaje činjenica da je ovakav način dogovaranja postao vrlo zgodan za sindikalne čelnike. Zbog toga se može očekivati poprilična sporost i tromost od strane sindikata ukoliko se pokaže potreba da se djeluje na ovaj način te će ih zbog toga možda trebati i malo - ili malo više - pogurati.

U ovom konkretnom štrajku postaje sve izvjesnije da štrajk neće biti plaćen što je potencijalna opasnost za njegovo daljnje odvijanje. Naime, zbog opće ekonomske situacije u državi, ovo može postati velik problem za **neke** štrajkaše zbog čega bi ih zasad nepoznat broj mogao zaista odustati od štrajka. **Zbog toga je u interesu nastavka štrajka i postizanja zadanog cilja od povećanja koeficijenata ta 6,11% nužno da, ako ništa drugo, krenu pripreme za isplaćivanje sindikalnih naknada i da se te naknade zaista i isplate.** A zbog spomenute tromosti, sindikate treba na to početi poticati što prije i što jače., po mogućnosti, odmah ih prisiliti da donesu i objave odgovarajuće odluke u tom smjeru.

Naravno, zaliha novca je jedna od stvari koje sindikat čine jakim i treba postupati vrlo oprezno kako se ta zaliha ne bi istopila. Međutim, ako postoji trenutak kad vrijedi zgrabiti u tu zalihu, onda je to sada, u toku jednog od najvažnijih štrajkova u povijesti hrvatske prosvjete.

Ono što bi oglo smanjiti problem i strah od istjecanje sredstava je činjenica da novci **nisu svima potrebni jednako**. Dodatni moralni bodovi mogli bi se dobiti u javnosti ukoliko se prosvjetari uspiju dogovoriti o nejednakoj raspodjeli novca: onima kojima je to najviše potrebno. Tako je bračnom paru bez djece koji oboje rade vjerojatno manja stiska od - ovo je realan primjer - učiteljice s dvoje djece, muž bez posla, s uzdržanim bolesnim roditeljima. Naravno, kad se distribuiraju financije, zloupotrebe i zla krv su uvijek mogući, ali ako se uspostave jasan sustav i kriteriji, moguće je cijelu operaciju izvesti glatko i efikasno.

No, ono što je sigurno je jedno: ukoliko štrajk dođe u pitanje zbog nedostatka novca, zato jer su neki učitelji na rubu socijale, **sindikati moraju aktivirati sindikalnu blagajnu! ukoliko članstvo to od njih zatraži, a oni to ne učine, ili budu odgađali proces organiziranja financijske pomoći članovima, BEZ IKAKVE ZADRŠKE IH SE MOŽE OPTUŽITI ZA OPSTRUKCIJU ŠTRAJKA JER UPRAVO SU OVAKVE AKTIVNOSTI KLJUČAN RAZLOG NJIHOVOG POSTOJANJA!**

A čak i ako se sindikati pokažu nespremima na ovaj korak ili nesposobnima da ga izvedu kako treba, to i dalje ne znači da se problem ne može riješiti. Ukoliko se djeluje na principima fleksibilnosti, odgovornosti i, prije svega, **SOLIDARNOSTI**, štrajkaši među sobom mogu organizirati pomoć onima koji se mogu smatrati socijalnim kategorijama, pa možda čak i tražiti pomoć izvan sektora. Ponovimo još jednom: ovdje je riječ o socijalno ugroženim pojedincima kojima je zbog neprimanja plaće ugrožena egzistencija.

2. “Gomilanje gradiva” i osjećaj odgovornosti prema učenicima , posebno maturantima, zbog izgubljenog znanja

Ovakva prijetnja štrajku će se pojavljivati sporadično, različitim intenzitetom na različitim lokacijama i zbog toga je teško jednoznačno dati prijedloge za rješavanje ovog problema. Međutim, ukoliko je glavni problem onaj altruistički, da učitelji osjećaju odgovornost prenošenja **BITNIH** znanja učenicima, taj se problem može riješiti na zadovoljstvo svih: učitelja, djece i roditelja. Prije više godina krenuli smo s prezentacijom projekta Bijelog štrajka. Na žalost, ideja nije naišla na razumijevanje. Također, u sadašnjoj fazi, pokrenuti punu proceduru “Bijelog štrajka” ne bi bilo operativno opravdano jer bi bila riječ o značajnoj deeskalaciji i povlačenju više koraka nazad nego što bi to bilo opravdano. Međutim, ukoliko se želi pripremiti teren za dugotrajan štrajk, bilo bi dobro razmotriti i preuzeti neke elemente.

Prije svega, ovdje je riječ o **manjem** ublažavanju štrajka, **samo onim školama u kojima se pokaže potreba za time** i, također, **samo u onim razredima koji se mogu smatrati ugroženijima, a to su prije svega razredna nastava i maturanti**. Također, potrebna je **stroga disciplina i koordinacija** oko intenziteta kako ne bi došlo do spontane deeskalacije i laganog rastapanja štrajka u sve više i više nastave. U svakom koraku treba održavati pritisak i napominjati da nije riječ o nastavi, nego o održavanju ključnih aktivnosti.

Mogu se pojaviti kritike da svako ublažavanje vodi slabljenju i prekidu štrajka, međutim, treba imati na umu dvije stvari. Prva je da način izvođenja štrajka ne može biti isti kod kratkotrajnih i dugotrajnih štrajkova. Ukoliko je riječ o dugotrajnom štrajku, možda je potrebno napraviti umjereni korak nazad kako bi se “osigurao teren” i održala spremnost i motivacija za dugotrajnu borbu. Kao drugo, i kod ostalih javnih službi uglavnom rijetko dolazi do potpune blokade; kad štrajkaju policajci, nije da baš svi sjede u uredima i dvoranama; kad štrajkaju medicinari, NARAVNO da je dobar dio sustava i dalje u pogonu. Pa bi tako trebali i prosvjetari: procijeniti koje su aktivnosti **nužne** za održavanje sustava kako bi došlo do što manje dugoročne štete prema dijelovima društva koji su za ovo ipak najmanje krivi, a da pritisak i **demonstracija nefunkcioniranja sustava** budu potpuno jasni i nedvojbeni.

Ono što ide u prilog ovakvim aktivnostima je fleksibilnost procesa učenja: veliku količinu posla učenici mogu napraviti kod kuće i to je nešto što treba maksimalno iskoristiti. Također, neki sektori znanja su ipak, uz dužno poštovanje svim učiteljima, manje ključni za intelektualni razvoj od drugih pa i tu treba napraviti neke ustupke.

U ovakvoj pripremi štrajka za dugotrajno djelovanje, bilo bi moguće - dogovoreno, planski i koordinirano - otvoriti škole učenicima na nekoliko dana u tjednu. **Možda jedan, maksimalno dva, samo u iznimnim slučajevima tri**. Treba jasno napomenuti da **nije riječ o izvođenju nastave**, nego o “konzultacijama”, “planskom praćenju” ili “potpori samostalnom radu” učenika. Možda bi se izuzetak mogao napraviti kad je riječ o razrednoj nastavi i predmetima Matematika i Hrvatski jezik, jer stjecanje ovih vještina je ključno za razvoj djeteta jer se ova znanje i vještine nadograđuju tokom cijelog obrazovanja i gubici se mogu pokazati nenadoknadivima ili teže nadoknadivima nego kod bilo kojeg drugog predmeta. Što se tiče viših razreda, održavanje pritiska i minimaliziranje aktivnog rada,

uz što manju štetu za razvoj učenika, također ne bi bilo nužno održati rad iz svih predmeta. Ukoliko desetogodišnji učenik mjesec dana nema nastavu iz matematike, posljedice će se osjetiti. Međutim, opet, uz dužno poštovanje prema drugim nastavnim područjima, isto definitivno ne vrijedi za tjelesni, glazbeni i likovni odgoj, a također ni za geografiju i povijest. Također, većinu aktivnosti iz potonjih učenik može izvoditi samostalno kod kuće, uz superviziju učitelja jednom ili dvaput tjedno, a čak i ako se to propusti, vjerojatno dijete neće imati prevelikih posljedica za svoj intelektualni razvoj ako ostane uskraćeno za saznanja o, na primjer, kasnom helenizmu, Južnoj Americi ili nekim materijalima koji se koriste u industrijskoj proizvodnji.

Također, treba jasno naglasiti da, još jednom, **nije riječ o izvođenju nastave**, nego o izvanrednim mjerama kako ne bi došlo do nenadoknadle štete (otprilike kao što ni u najžešćem štrajku bolničkog osoblja, Hitna pomoć mora funkcionirati u potpunosti), zatim da raspored mora biti striktan i **značajno reduciran**, kao i to da mora biti jasno kojim danom u koliko sati se neka aktivnost izvodi (za razliku od “cirkularnog štrajka” kojim je sve ovo započelo i koji se pokazao kao dobra ideja u tom trenutku, ali u ovoj fazi ova vrsta nestabilnosti i nepredvidivosti ne bi imala dobre posljedice)..

Naravno, što su učenici stariji, to su sposobniji za samostalan rad tako da bi, uz ovakve aktivnosti, tvrdnje “da će maturantima biti najteže” potpuno pale u vodu.

Rješavanje ovog problema je iznimno kompleksno i nemoguće ga je zacrtati u dokumentu ove vrste, ali ako bi se pokazao interes - koji, još jednom, može biti iskazan i samo u pojedinim školama - rado ćemo pomoći u koordinaciji, idejama, prijedlozima, analizama i korekcijama.

3. Pitanje produžetka nastavne godine odnosno odrađivanja nastave subotom

Ovo je zapravo umjetno pitanje. Nastavnu godinu i radne dane ne propisuju učitelji nego Vlada i ravnatelj i na njima je odgovornost za sve posljedice. Štoviše, ukoliko bi se nastava izvodila subotom, time se eliminira problem br. 1, (ne)plaćanje dana u štrajku.

Ono što učiteljima ovdje može predstavljati problem je revolt djece i roditelja “jer djeca moraju dovesti djecu u školu izvan očekivanih termina”. U ovoj situaciji treba biti maksimalno fleksibilan i organizirati nastavu tako da bude najmanje štete ukoliko se nastava u dodatnim terminima ne izvodi - na primjer, predmete poput Tjelesnog odgoja moglo bi se u potpunosti prebaciti na subotu, pa kome ne odgovara, ne mora doći - i biti maksimalno popustljiv prema učenicima koji se u tim terminima neće pojaviti. Što se tiče produžetka nastavne godine, već smo objavili tekst s preporukom kako odraditi nadoknade ukoliko se produlji nastavna godina ([link](#)). Samo ukratko: sve ključne sadržaje i ono osnovno ocjenjivanje odraditi do **uobičajenog** termina završetka nastavne godine, a sve sate nakon toga posvetiti dodatnom ocjenjivanju, “ispravljanju ocjena” i slično i, također, biti maksimalno fleksibilan prema učenicima koji u tim terminima neće doći na nastavu, između ostalog, i zato jer su svoje obaveze odradili kako treba i u danima “dodatnog ocjenjivanja” ne bi imali što raditi.

Jednostavno, Ministarstvo može propisati dodatne termine, ali ne može propisati tko će kome opravdavati sate, to je odluka učitelja, razrednika i, eventualno ravnatelja, i vrlo je jednostavno u ovome u potpunosti ići na ruku roditeljima i učenicima. Forsiranje “odrađivanja potrebnog broja

nastavnih dana” je ionako birokratska kategorija i umjetno je stvorena kako bi državni aparat mogao kvantizirati učinak, pa tako, po tim principima, "110 održanih dana nastave po njima znači da su učenici naučili “deset posto više stvari” nego da su išli u školu 100 dana. To jest, obrazovnom procesu, učenju, razvoju ličnosti, stvaranju novog ljudskog bića, birokratski aparat definira “obrađivanje gradiva” na isti način kako bi se pristupilo “obrađivanju njive”: bitna je kvadratura, a ne što se i kako naučilo i napravilo.

Na prvi pogled, problem bi se mogao pojaviti ukoliko se na dodatnim nastavnim danima pojavi manje djece od “propisanog minimuma” jer se onda, formalno, “ne mogu upisati održani sati”. Na drugi pogled, problem je opet isključivo birokratske prirode pa neka se birokracija sama potruži riješiti ga kako zna i umije.

4. Pritisak politike, ravnatelja, lokalne zajednice...

Ovaj problem je zapravo najfluidniji i istovremeno ga je najlakše i najteže riješiti. Prije svega, treba reći da je i sam štrajk isključivo metoda pritiska i ako je netko mislio da će ta akcija proteći mirno, lijepo, dostojanstveno, bez povratnih udara, onda taj netko ne poznaje zakonitosti stvarnog svijeta. Ovo je problem koji će svaki pojedinac morati riješiti sam za sebe, odnosno donijeti odluku kako će se ponašati. Međutim, ono što je sigurno je da će najbolja pomoć ovdje biti radni kolektiv: uzajamna podrška svih - ili bar većine štrajkaša je ovdje apsolutno ključna, a podrška sindikata i kolega **izvan** tih lokalnih sredina može se pokazati nezamjenjiva i neprocjenjiva. Također, ovdje bi dodatnu ulogu mogle imati i male akcije unutar zajednice u svrhu jačanja podrške javnosti i tjeranju gmizavaca nazad u njihove rupe. Zbog toga, prije svega, **ne treba šutjeti na te pritiske**. Oni koji vrše ovakve pritiske najčešće djeluju u potaji, u razgovorima u četiri oka i zivkanju telefonima. No, dobar dio ovakvih pritisaka **podliježe odredbama kaznenog zakona** i počinitelj može završiti sa sasvim lijepim kaznama. Također, objavljivanje slučajeva pritiska u većini slučajeva može pojačati javni dojam da su učitelji žrtve neravnopravne borbe, što će onda samo pojačati njihov ugled u javnosti. Ako ovu borbu usporedimo s borbom Davida i Golijata, nije ni na trenutak dvojbeno tko je na kojoj strani.

Također, značajan dio ovih pritisaka može se eliminirati dodatnim propagandnim akcijama, a posebno pažljivim manevriranjem oko pitanja koja smo obradili pod stavkama **2. i 3.**

ZAKLJUČAK

Treba ponavljati i naglašavati i onda opet ponavljati asimetričnu prirodu ove borbe koja, na određeni način, ide na ruku štrajkašima. Najlošija strana ovoga je da **štrajkaši toga uglavnom nisu svjesni**. Najveće udarce na moral mogu izazvati stavovi da je “ovo uzalud”, da “vlada neće popustiti” i, najvažnije, “ne možemo ništa napraviti”.

I upravo je u ovom posljednjem stvar: istina je da štrajkaši “ne mogu ništa napraviti” i to upravo zato jer **ne trebaju ništa napraviti!** Sve što je potrebno je **izdržati**: pritiske, osjećaj odgovornosti, unutarnje sumnje, **dosadu!** Poznata je poslovice: **Budala je u svoje postupke apsolutno sigurna; mudar čovjek će u sebe uvijek sumnjati.** Tako su i učitelji-štrajkaši skloni preispitivanjima,

sumnjama, pretjeranim analizama, “jesmo li mi baš toliko u pravu”, “pa što ako popustimo”, “pa tih tristo kuna mi i ne znači baš toliko u životu”.

I upravo su te sumnje, preispitivanja, pamet i mudrost **uzrok zašto je prosvjeta u toliko lošen stanju!** Uvijek se pronalazilo razumijevanja za druge, uvijek je bilo tolerancije prema nasilnicima i odozdola i odozgora, uvijek se popuštalo jer, sjetimo se, kmetska mudrost je da **pametniji popušta**. I, kao što vidimo, mudrost da “pametnij popušta” je završila ponižavajućim koeficijentom, kaosom u učionicama, sve lošijim rezultatima na državnoj maturi, sve većim pritiskom roditelja, a u svemu tome prve su umrle pedagogija i odgovornost.

Ovaj je štrajk zapravo štrajk ne za dostojanstvo, nego za odgovornost. Odgovornost na svim razinama, od Ministarstva i agencija, preko ravnatelja i učitelja do učenika i roditelja.

Ovo je štrajk za uređivanje odnosa u školstvu. Ovo je štrajk za kraj feudalne anarhije i povratak autoriteta učitelja, ne zato jer smo mi divni i krasni, nego zato jer je autoritet nije luksuz, privilegija, ljudska osobina, način represije, nego **ključni alat učitelju koji ima dvadesetoro djece u razredu i odgovoran je za njih na više razina**.

Taj alat smo davno izgubili. Oduzeli su nam ga.

Ovo je štrajk za ponovno opremanje školstva. Ako ništa drugo, alatom autoriteta koji će reći: bit će onako kako ja kažem jer je to normalan poredak stvari, **NE** zato jer sam ja sveta krava ili trebam nahraniti ego, nego zato **jer ja znam bolje, za to sam se školovao i to je moj posao**.